

УДК 378.014.24

DOI 10.18372/2786-5487.1.16666

Супрун Дар'я Миколаївна^{ID}

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри спеціальної психології та медицини

факультету спеціальної та інклюзивної освіти

Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова

м. Київ, Україна

ОСВІТНЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

***Анотація.** Проведено аналітичний огляд тенденцій розвитку вищої школи в ракурсі інтеграції до європейського науково-освітнього простору. Висвітлено нагальний стан становлення інклюзивного, інноваційного, соціально згуртованого суспільства та схарактеризовано концепції реформування, базиси перспективного бачення розвитку вітчизняної вищої освіти. Отже, з'ясовано шляхи та перспективи модернізації професійної підготовки в умовах сучасного суспільства.*

***Ключові слова:** інтернаціоналізація, мобільні міжнародні студенти, іноземні студенти, інклюзія, маркетинг університету.*

***Annotation.** An analytical review of trends in the development of higher education in the perspective of integration into the European scientific and educational space is conducted. The current state of formation of an inclusive, innovative, socially cohesive society is highlighted. The concepts of reforming, bases of a perspective vision of development of education are characterized. So, the ways and prospects of modernization of professional training in the conditions of nowadays society are clarified.*

***Key words:** internationalization, higher education, mobile international students, foreign students, inclusion, marketing of the university.*

Інтеграція університетів у світові процеси сприяє оновленню науковоосвітнього, особистісного й організаційного потенціалу ЗВО на індивідуальному, інституціональному й системному рівнях. Об'єктивною ж реальністю розвитку освіти сьогодення є розширення міжнародних зв'язків й інтеграція до європейської спільноти та необхідність пошуку конструктивних ідей щодо вирішення проблеми оптимізації та інтенсифікації формування технічної, іншомовної тощо професійної компетентності в епосі діджиталізації [3; 4]. Отже, інтернаціоналізація освітньої сфери – чинник становлення глобального простору вищої освіти, що класифікується як зовнішня (міжнародна академічна мобільність он-лайн) і внутрішня (впровадження світових стандартів, навчальних он-лайн курсів, міжкультурних он-лайн програм тощо) [4]. Значні соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні останніми роками зумовлюють необхідність підготовки нової генерації спеціалістів, здатних коректно реагувати на ситуацію саме інклюзивного суспільства. В даних умовах особливої важливості набуває пошук ефективних шляхів професійної підготовки майбутніх фахівців, серед яких формування професійної мобільності є одним з найбільш перспективних. Серед факторів, що забезпечують професійну мобільність є висока адаптованість до варіативних соціальних ситуацій (період COVIDy), функціонально різних видів діяльності.

Важливість професійної мобільності для професійної підготовки в контексті інклюзивної освіти зумовило наш дослідницький інтерес [5]. Фахівець в умовах інклюзивного суспільства має бути одночасно і носієм варіативності теоретичних та практичних знань й вмінь, мати високий рівень емпатії до іншої людини, сформований високий рівень прогностичних та рефлексивних вмінь, оскільки без здатності передбачати результати своєї діяльності він із майстра-фахівця поступово перейде на рівень посереднього ремісника, що є недопустимим в розрізі вступу України до світового співтовариства, де першочергового значення набуває якісна підготовка

конкурентоспроможних спеціалістів із належним рівнем знань, що є нагальною потребою у наш час.

Виходячи з попередньоозначеного, виокремимо ряд питань, які є беззаперечно актуальними відносно вимог сьогодення:

- Чи є професійна підготовка наразі інтернаціоналізованою?
- Чи включаємо міжнародну перспективу у викладання? (прикладі з-за кордону, зразки, дослідження, зарубіжна практика)?
- Чи мають студенти можливість виїжджати за кордон?
- Чи включено глобальні та етичні проблеми у викладання?
- Чи працюємо з реальним моделюванням, що виходить за межі міжкультурного спілкування, переговорів та вирішення проблем?
- Чи створюємо ми командну роботу для студентів із різних культурних груп?
- Чи створюємо ми безпечне середовище, де студенти можуть демонструвати толерантність до варіативних поглядів?

Консолідація понять «конкурентоспроможність» і «професійна мобільність» присвячена проблемі формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців у ЗВО. Конкурентоспроможність становить інтегративну характеристику професійної підготовки, складовою якої є професійна компетентність, що маніфестує зростанні ролі особистості в соціальних перетвореннях, вдосконаленні здатності усвідомлення динаміки процесів розвитку та можливості впливу на результат, що має бути покладено в основу проектування навчальної діяльності у ЗВО. Обґрунтуємо сутність поняття «професійна мобільність» (виходячи з позиції компетентнісного підходу) як невід’ємну складову конкурентоспроможності фахівця і характеризується як інтегративна якість особистості, що визначається в готовності та здатності майбутнього фахівця до розвитку професійних функцій в межах однієї професійної діяльності та опанування абсолютно новими спеціальностями в умовах динамічно змінюваного ринку праці [8].

Інклюзія в інтернаціоналізованому освітньому середовищі має розглядатися з наступних позицій: підняття теми інклюзії та інтернаціоналізації – тенденції, ініціативи; інклюзія та інтернаціоналізація – взаємопов'язаність; інклюзія та інтернаціоналізація – можливість налагодити співпрацю. Задля інспірації наведемо необхідні умови провадження інклюзії: партнерство зі школами – практика та дослідницькі проекти, активне наставництво, як одна з важливих стратегій інклюзії, освіта та критерії підготовки асистентів асистентів педагога, курс навчання впродовж життя.

Віртуальна реальність в освіті, зазначимо, викликала і проблемні питання, виявила переваги та недоліки, вказала на шляхи вирішення.

Отже, епоха діджиталізації – період COVIDу спричинила надзвичайне прискорення змін (стрибок у 2-7 років). Ще рік тому не можна було собі уявити суто онлайн дистанційні програми, а зараз їх вже акредитують і все університетське навчання (окрім клінічної підготовки) проходить онлайн. Розпочинається дискусія з приводу того, що «он-лайн» – це якісно чи ні, адже на цей шлях стали топ-університети: Кембридж, Оксфорд, університети у США...

Що ж означає перехід у онлайн середовище: маємо бути добре обізнаним технічно (ключовою є доступність інфраструктури на рівні технологічної підтримки університетів: якісний інтернет-зв'язок, камера, мікрофон,...; цифрові компетенції (+освітні) тощо.

Слід зазначити, що систематична підтримка процесів трансформації стає необхідністю: он-лайн середовище зовсім інше, потрібно навчитися змінювати умови, структуру курсів, але це не означає зниження якості чи вимог; маємо відмовитися від зворотів «або/або», ми шукаємо рішення, що буде гібридним; необхідно зрозуміти, як студенти навчаються онлайн; ключовою є підтримка цифрових компетенцій усіх учасників навчального поцесу [5].

Безумовно, найбільшою проблемою є соціалізація. Студенти під час пандемії проживають більше депресивних відчуттів, відсутність соціалізації та соціальних зв'язків. Наразі чи не найбільша освітня тема – як за допомогою

технологій забезпечити соціальну близькість, адже одним із ключових параметрів освіти є соціальний капітал, але що з цим робити в онлайн середовищі.

Наведемо умови забезпечення якісного онлайн середовища:

- Виправдовує себе середовище MS Teams, а також OBS Studio.
- Ключовою умовою є забезпечення обладнанням на рівні (два монітори, камера і мікрофон).
- Бажано мати спільне середовище для факультету чи університету.
- Слід використовувати дидактичні основи активуючого навчання.
- Бажано через 20-25 хвилин змінювати діяльність.
- Добре працює висвітлення на whiteboard, перехід на формат open book тощо [7].

В умовах сьогодення необхідністю визначається саме міжнародне навчання онлайн (online international learning), що підтримується такими факторами, як: спільні проєкти кількох університетів; важливість створення для студентів такого спільного завдання, над яким вони працюватимуть у міжнародній команді; існування мережі для пошуку партнерів; перевагою є підвищення міжнародних компетенцій та мовних знань; прийняття різноманітності, толерантність до варіативних поглядів на навчання є необхідністю сучасного світу [4].

Міжнародне навчання онлайн містить компонент рефлексії, завдання чітко визначені; відповідність міжнародним принципам.

Модель COIL (Collaborative online international learning) – це: об'єднана аудиторія з усього світу; співпраця – студенти та викладачі співпрацюють заради спільної мети; міжнародний досвід – і студенти, і викладачі здобувають новітній міжнародний досвід; студентськоцентристка стратегія: викладач надає стратегію, що спонукає студентів співпрацювати для створення продукту, який показує результат; спілкування ключове: щоб досягти результату, викладачі та студенти мають постійно бути у конекті; мовні виклики: попри те, що

англійська є офіційною мовою, учасник вчаться спілкуватися й іншими мовами, допомагають нові технології.

Визначимо переваги COIL:

Інституції – Поширення престижності інституції в світі

Викладачі – Трансформації розуміння процесу навчання та власної ролі

Студенти – вчаться керувати процесами та часом, вирішувати проблеми, взаємодіяти, бути громадянами світу [8].

Отже, COIL сприяє розвитку наступних складових процесу інтернаціоналізації освіти: емоційна змагальність, міжкультурні компетенції, когнітивна компетенція, міжкультурна комунікація.

Підсумовуючи зазначимо, інтернаціоналізація вищої освіти має перестати бути гаслом, а стати повсякденною реальністю. Серед переваг інтернаціоналізації можна виділити три аспекти. Перший – це формування зрозумілої для міжнародної спільноти системи вищої освіти, що досягатиметься шляхом інтеграції з європейським простором вищої освіти і дослідницьким простором. Другий аспект – забезпечення конкурентоздатності ЗВО. Зазначеного можна досягти підтримуючи міжнародне співробітництво. Третій – це посилення потенціалу самих ЗВО. Соціально-економічні та політичні реалії сучасного світу, трансформаційні процеси у вітчизняній системі освіти, вимоги до сучасного фахівця та соціальне замовлення ринку праці спонукають до перегляду окремих усталених поглядів на цілі та завдання вищої професійної освіти загалом та професійної підготовки. Рівень підготовленості випускника має відповідати міжнародним стандартам, що дозволить ефективно співпрацювати в глобальному життєвому просторі. Беззаперечно, інтернаціоналізація стимулює розвиток Вищої школи в ракурсі інтеграції до європейського науково-освітнього простору. Вагомий внесок в позитивні зрушення робить загальна тенденція професійної підготовки спеціалістів з належним рівнем розвитку фахових вмінь та навичок і відповідною іншомовною комунікативною компетенцією. Фахівець також має бути

частиною епохи діджиталізації, що уможливить конкурентоздатність на світовому рівні [5].

Таким чином, професійна підготовка у глобалізованому світі має провадити наступні аспекти: стратегії інтернаціоналізації та евалуації; Role leadership; інтернаціоналізація неформальної навчальної програми та університетського середовища; інтернаціоналізація навчальної програми = результат для всіх студентів; залучення іноземних студентів; система підтримки студентів; підтримка розвитку працівників; налагодження міжнародних відносин тощо [8]. Відтак, професійна підготовка потребує суттєвої науково обґрунтованої модернізації, зокрема, запровадження окремих он-лайн спецкурсів, тренінгів, майстер-класів іноземною мовою, що уможливить вирішення актуальних завдань щодо інтеграції до Європейського простору загалом, та відповідності чинної системи підготовки фахівців щодо кращих світових зразків та провідних тенденцій.

Список використаних джерел

1. Супрун Д.М. (2017). Професійна підготовка психологів в галузі спеціальної освіти. монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 392 с.
2. Супрун Д.М. (2019). Модернізація змісту професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 492 с.
3. Супрун Д.М. (2018a). Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2018. 657 с.
4. Супрун Д.М. (2018b). Management – a component of psychologists' professional training (Менеджмент – складова професійної підготовки психологів): навч.-метод. посібник для студентів, слухачів магістратури та практикуючих психологів. Київ, 2019. 390 с.

5. Супрун Д.М. (2021) Psychology of Management (Психологія Управління): навчально-методичний посібник для студентів, слухачів магістратури та практикуючих психологів. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 384 с.

6. Suprun D. (2020). Formation of the Primary School Teachers' Information Competency in Postgraduate Education WEB OF SCIENCE Published: Sep. 2020 in Postmodern Openings.

7. Suprun D., Griban G., Okhrimenko I., (2021) Formation of Psychophysical Readiness of Cadets for Future Professional Activity The Open Sports Sciences Journal, 2021, 14: 1-8 Electronic publication date: 22/03/2021] [Collection year: 2021] SCOPUS Core Collection

<https://opensportssciencesjournal.com/VOLUME/14/PAGE/1/FULLTEXT>

8. Sheremet M., Suprun M., Suprun D. (2020) Future Psychologists' Readiness to Work in Conditions of Social Cohesion in Education WEB OF SCIENCE Published: Sep. 2020 in International Journal of Applied Exercise Physiology.

9. Zhuravlova L., Sheremet M., Dmytriieva I., Suprun D. (2020). State of formation of motivation as one of the structural-functional components of speech development of primary schoolchildren with dysgraphia. International Journal of Psychosocial Rehabilitation. Vol. 24, Issue 08, p. 8985–8999. URL: <https://doi.org/10.37200/IJPR/V24I8/PR280893>

10. Zhuravlova L., Sheremet M., Suprun, D., Fedorenko, S., & Dubiaha S. (2021). Results of the Examination of Primary School Students By Means of Speech Therapy Screening. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(1), 326-342. <https://doi.org/10.18662/brain/12.1/185>